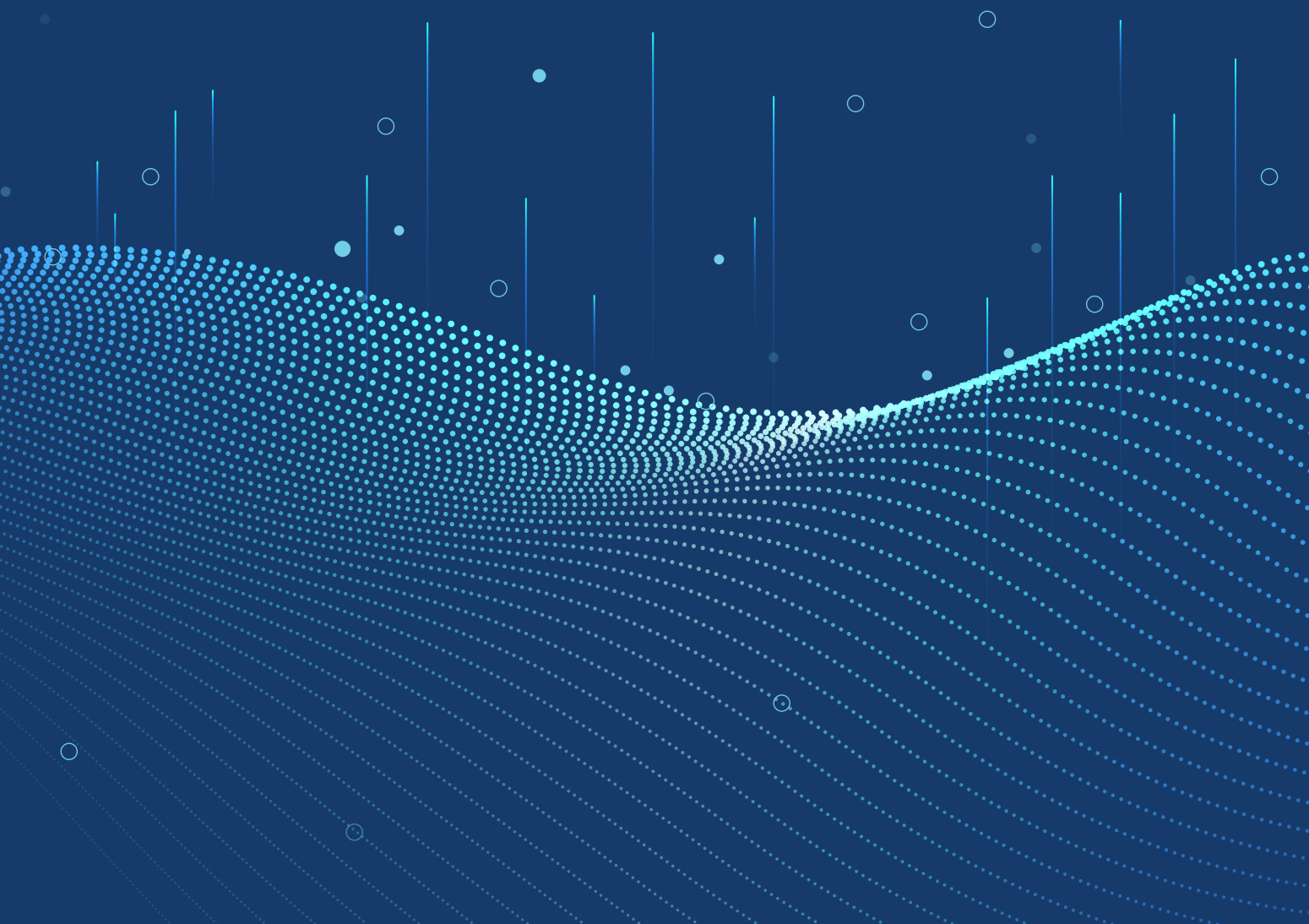

INTEGRITETI POLITIK: ÇFARË TË DHËNASH KEMI?

SHTRIRJA E TË DHËNAVE TË NDËRLIDHURA
ME INTEGRITETIN POLITIK NË KOSOVË

Shtator 2023, Prishtinë

Instituti Demokratik i Kosovës është degë e
Transparency International për Kosovë

Misioni i KDI-së është mbështetja e
zhvillimit të demokracisë pjesëmarrëse
dhe luftës kundër korrupsion përmes
promovimit të transparencës,
llogaridhënies dhe integritetit në të
gjitha nivelet dhe sektorët e shoqërisë

TË GJITHA TË DREJTAT E REZERVUARA © 2023. Kosova Democratic Institute (KDI).

Instituti Demokratik i Kosovës i ka të rezervuara të gjitha të drejtat për këtë raport dhe asnjë pjesë e këtij publikimi nuk mund të jetë objekt i riprodhimit ose bartjes në asnjë formë mekanike ose elektronike, duke përfshirë fotokopjimin ose ndonjë sistem të ruajtjes ose tërheqjes së materialeve pa autorizimin paraprak të botuesit me shkrim. Publikimi mund të riprodhohet ose të bartet vetëm për qëllime jo komerciale. Kurdo dhe kushdo që ka për qëllim të përdorë fragmente ose materiale të ndryshme të këtij publikimi, është i detyruar ta tregojë qartë burimin sa herë që janë nxjerrë fragmentet ose materialet e përdorura.

Nëse keni ndonjë koment, kritikë ose sugjerim, ju lutemi na kontaktoni përmes ndonjërit prej opsioneve të mëposhtme:

Adresa: Rruga Bajram Kelmendi, Nr. 239,
10000, Prishtinë, Kosovë
Tel.: +383 (0)38 248 038
E-mail: info@kdi-kosova.org
Web: www.kdi-kosova.org

Nga: Diana Metushi Krasniqi
Metodologjia: Integrity Watch – Transparency International
Dizajni: envinion

Shtirja e të dhënave të ndërlidhura me integritetin politik në Kosovë
IPA-2022-440-922 | Monitorimi i Integritetit në Ballkanin Perëndimor dhe në Turqi

**Financuar nga
Bashkimi Evropian**

Ky dokument është prodhuar me ndihmën financiare të Bashkimit Evropian. Përmbajtja e këtij dokumenti është përgjegjësi e vetme e Institutit Demokratik të Kosovës [KDI] dhe në asnjë rrethanë nuk mund të konsiderohet se pasqyron pozicionin e Bashkimit Evropian.

PËRMBAJTJA

06

HYRJE

07

GRUPET E TË DHËNAVE
TË VLERËSUARA

09

VLERËSIMI I KARAKTERISTIKAVE
TË TË DHËNAVE

11

REZULTATET E VLERËSIMIT

14

REKOMANDIME

15

FUSNOTAT

HYRJE

Korrupsioni dhe integriteti politik kanë qenë prej kohësh sfida të vazhdueshme në Kosovë, me ndikime të dëmshme në sektorë të ndryshëm si politikë, administratën publike, gjyqësor dhe zbatimin e ligjit. Korrupsioni në financimin politik në Kosovë atribuon financimin e errët politik, ndikimin e padrejtë politik, trajtimin jo transparent dhe keqpërdorimin e mundshëm të fondëve brenda kontekstit të fushatave politike, partive dhe ndarjes së burimeve publike. Kjo përfshin praktika të tilla si kontributet e pazbuluara ose të fshehura, donacionet që kërkojnë favore, emërimet e bazuara në favore në poste institucionale të nivelit të lartë, pastrimi i mundshëm i parave dhe shtrembërimi i procesit demokratik nëpërmjet ndikimit të padrejtë nga interesa të veçanta ose individë të pasur, ku të gjitha këto mund të minojnë drejtësinë, integritetin dhe përgjegjshmërinë e sistemit politik.

Edhe pse ka shënuar përparim të lehtë në luftën kundër korrupsionit, Indeksi i Perceptimit të Korrupsionit 2022 i Transparency International e vendos Kosovën në vendin e 84-të në listën e 180 vendeve me një rezultat prej 41 pikësh (shumë të korruptuar) nga 100 vendet (më pak të korruptuara).

Në vitet e fundit, Kosova ka ndërmarrë hapa për të luftuar korrupsionin dhe për të përmirësuar integritetin politik duke krijuar disa institucione dhe mekanizma. Këto nisma kanë treguar njëfarë progresi, siç dëshmohet nga rezultatet e përmirësuar në Indeksin e Perceptimit të Korrupsionit. Legjislati është miratuar për të rritur integritetin politik dhe për të promovuar transparencën, siç është Ligji për Qasje në Dokumente Publike dhe Ligji për Mbrojtjen e Sinjalizuesve. Ligji i parë u jep individëve të drejtën për të pasur qasje në informacionin e mbajtur nga institucionet publike, duke synuar të nxisë transparencën dhe të mbajë përgjegjës zyrtarët publikë. Megjithatë, sfidat mbeten në drejtim të zbatimit efektiv dhe ndërgjegjësimit për të drejtat e qytetarëve për qasje në informacion.

Njëherazi, Kosova ka themeluar institucione si Agjencia Kundër Korrupsionit dhe Zyra e Prokurorisë Speciale për të hetuar dhe ndjekur penalisht rastet e korrupsionit. Po ashtu, janë bërë përpjekje për të rritur integritetin dhe transparencën përmes sistemeve të deklarimit të pasurisë për zyrtarët publikë. Për më tepër, qeveria lansoi Portalin e të Dhënave të Hapura të Kosovës në vitin 2018, duke ofruar qasje të kufizuar në grupet e të dhënave nga institucionet publike. Deri sa kjo nismë synon të rrisë transparencën dhe të lehtësojë vendimmarrjen e bazuar në të dhëna, ekziston nevoja për të krijuar mekanizma për mbledhjen, verifikimin dhe ripërdorimin e këtyre të fundit. Institucionet përgjegjëse për publikimin e të dhënave në portal duhet të sigurojnë saktësi, cilësi dhe besueshmëri. Bashkëpunimi ndërmjet institucioneve, organizatave të shoqërisë civile dhe palëve të interesit mund të kontribuojë në përmirësimin e cilësisë dhe dobishmërisë së të dhënave.

Pavarësisht këtyre përpjekjeve, sfidat vazhdojnë. Boshllëqet e zbatimit, mungesa e kapaciteteve dhe ndërhyrja politike mund të dëmtojnë efektivitetin e kornizës ligjore dhe nismat për të dhëna të hapura. Andaj, kërkohen përpjekje të vazhdueshme për të forcuar institucionet, për të siguruar pavarësinë e organeve mbikëqyrëse dhe për të rritur ndërgjegjësimin për integritetin dhe transparencën politike. Ndërsa, janë ngritur pyetje në lidhje me efektivitetin e masave kundër korrupsionit dhe mbeten shqetësime për ndërhyrjet politike në gjyqësor dhe në proceset vendimmarrëse të qeverisë.

Si përfundim, përderisa Kosova ka bërë hapa përpara në adresimin e korrupsionit dhe rritjen e integritetit politik, ka ende punë për të bërë. Forcimi i institucioneve, promovimi i transparencës dhe siguri i zbatimit efektiv të masave kundër korrupsionit janë thelbësore për nxitjen e qeverisjes së mirë dhe rivendosjen e besimit publik. Përpjekjet e vazhdueshme për të përmirësuar praktikën e menaxhimit të të dhënave dhe qasjen e të dhënave mund të kontribuojnë gjithashtu në luftimin e korrupsionit dhe lehtësimin e vendimmarrjes së bazuar në prova. Një nga përpjekjet e tilla është edhe vullneti politik i Qeverisë për të rifilluar negociatat dhe përpjekjet për anëtarësimin e Kosovës në PQH, duke u fokusuar edhe në digjitalizimin e shërbimeve, rritjen e transparencës dhe promovimin e pjesëmarrjes së publikut në proceset publike dhe në hartimin e politikave.

GRUPET E TË DHËNAVE TË VLERËSUARA

Të dhënat e hapura luajnë një rol vendimtar në luftimin e korrupsionit pasi lehtësojnë transparencën, llogaridhënien dhe përfshirjen e qytetarëve. Qasja e publikut në drejtoritë e zyrtarëve publikë mundëson kontrollin e veprimeve të tyre, duke shërbyer si pengesë për praktikat korruptive. Më poshtë pasqyrohet një përmbledhje e cila tregon rëndësinë e transparencës brenda politikave të caktuara që synojnë luftimin e korrupsionit politik:

- Disponueshmëria e **deklaratave të pasurisë dhe interesit** për publikun ndihmon në zbulimin e konflikteve të interesit dhe pasurimit të paligjshëm.
- Të dhënat e hapura për **financimin politik** mbrojnë nga ndikimi i padrejtë dhe nxisin zgjedhje të drejta.
- Të dhënat mbi **buxhetin dhe shpenzimet qeveritare** lejojnë monitorimin dhe zvogëlojnë rrezikun e përvetësimit.
- Publikimi i informacionit të **prokurimit publik** siguron konkurrencë të ndershme dhe përdorim efikas të fondeve.
- Të dhënat e hapura të **votimit** i mbajnë zyrtarët përgjegjës; ndihmojnë në identifikimin e ligjeve të përshtatura dhe kontribuojnë në ndërtimin e besimit, dhe
- **Regjistrat e bizneseve** ekspozojnë krimet financiare dhe ndihmojnë në identifikimin e rreziqeve që lidhen me financimin politik dhe shpërndarjen e burimeve publike.

Si përmbledhje, disponueshmëria e të dhënave të hapura që kanë të bëjnë me zyrtarët publikë, pasuritë, financimin politik, buxhetin e qeverisë, shpenzimet, prokurimet publike, të dhënat mbi procesin e votimit dhe regjistrat e kompanive janë të domosdoshme në luftën kundër korrupsionit. Ndërsa Kosova ka krijuar një kornizë solide ligjore që promovon transparencën për qytetarët e saj, për fat të keq, disponueshmëria e të dhënave të hapura ende mbetet e kufizuar.

LISTA INDIKATIVE E BURIMEVE TË TË DHËNAVE

D1 – Regjistri i zyrtarëve publik: përmbajnë një listë të të gjithë zyrtarëve publikë mbi një nivel të caktuar të përvojës, së bashku me detajet e rolit të tyre.

D2 – Deklarimi i pasurisë të zyrtarëve publik: përmban pasuritë dhe interesat kryesore të zyrtarëve publikë mbi një nivel të caktuar të përvojës (dhe në disa raste të familjeve të tyre)

D3 – Raportet financiare të partive politike: përmban të dhëna për kontributet financiare të marra nga një politikan, një parti politike, komisionet e tyre dhe palët e treta gjatë një periudhe kohore.

D4 – Buxheti i qeverisë: përfshin buxhetin e qeverisë kombëtare të një niveli të lartë (p.sh. shpenzimet sipas sektorëve, departamenteve, divizioneve, etj).

D5 – Shpenzimet qeveritare: përmbajnë regjistrimet e shpenzimeve aktuale (të kaluara) të qeverisë kombëtare në një nivel të detajuar transaksioni: në nivelin e shpenzimeve mujore të qeverisë për gjëra specifike (zakonisht kjo nënkupton regjistrime individuale të shumave të shpenzuara nën 1 milion dollarë, madje edhe nën 100,000 dollarë).

D6 – Prokurimi publik: përmban detajet e kontratave të lëshuara nga qeveria kombëtare ose federale, duke përfshirë të dhënat e dhënies së kontratës dhe jo vetëm kërkesat për oferta

D7 – Transkripti i votave të deputetëve: përmban regjistra të votuesve individualë në legjislaturën kombëtare (përfshirë sesionin, dhomën dhe kategorinë e ligjit – ndryshimin, projektligjin e ri, emërimin, etj.).

D8- Regjistri i bizneseve: përmbajnë një listë të çdo kompanie të regjistruar ligjërisht për të vepruar brenda një juridiksioni. Ato duhet të përfshijnë informacione se kur janë formuar kompanitë dhe nëse ato janë ende aktive, si dhe të përfshijnë detajet e drejtorëve të kompanive.

VLERËSIMI I KARAKTERISTIKAVE TË TË DHËNAVE

Secili indikatorë i matur në tetë fushat e politikave publike është vlerësuar me një përgjigje të thjeshtë PO/JO. Një rezultat përfundimtar do të rezultojë nga vlerat e grumbulluara për secilën nga pyetjet.

- Çdo vlerë 'P' është e barabartë me 1.
- Çdo vlerë 'J' është e barabartë me 0.

Përgjashtim nga sa më sipër është pyetja D-Formatet, matja e të cilës është elaboruar nën përshkrimin e indikatorit në vijim (Pika 6).

1. **D-Ekziston:** A ekziston ky informacion në ndonjë formë, **edhe nëse qasja nuk është publike?** PO/JO/**NUK KA DËSHMI** (Ju lutemi përshkruani provat dhe nëse është e aplikueshme përfshini **vegëzat** që mund të tregojnë ekzistencën e të dhënave.) Nëse përgjigjja e kësaj pyetjeje është 'JO' për ndonjë nga grupet e të dhënave të vlerësuara, atëherë nuk keni nevojë të vazhdoni me pjesën tjetër të pyetjeve 'D-' për atë grup të dhënash, duke qenë se ato nuk do të jenë të zbatueshme.
2. **D-Të dhënat:** A janë këto të dhëna të disponueshme në internet në çfarëdo forme? PO/JO (Përfshi lidhjet me të dhënat e disponueshme si provë.) Nëse përgjigjja e kësaj pyetjeje është 'JO' për ndonjë nga grupet e të dhënave të vlerësuara, atëherë nuk keni nevojë të vazhdoni me pjesën tjetër të pyetjeve 'D-' për këtë grupi i të dhënave, duke pasur parasysh se ato nuk do të jenë të zbatueshme.
3. **D-Koha:** A janë të dhënat e disponueshme në kohë dhe të përditësuara? PO/JO (Përfshi datën e përditësimit të fundit dhe **përditësimin e shpeshtë** si dëshmi.)
4. **D-Plotësia:** A përfshin grupi i të dhënave të gjitha njësitë/artikujt/subjektet që kërkohet të raportohen? (Për shembull, në rastin e pasurive dhe interesave të zyrtarëve, a përfshin grupi i të dhënave të gjithë zyrtarët përkatës, **apo ka të tillë që mungojnë**) PO/JO (Nëse jo, përshkruani shkallën e mungesës dhe jepni ndonjë shembull kyç. Shumë shpesh kjo do të jetë e pamundur të vlerësohet pa një hulumtim **më të thukët**, kështu që kjo pyetje do të trajtohet **si testuese**).
5. **D-Përpikëria:** A lëshon qeveria grupet e të dhënave në nivelin më të mirë të përpikmërisë së disponueshme pa grumbullime të dhënash? PO/JO (Përshkruani si dëshmi çdo grumbullim ekzistues.) Për shembull, shpenzimet qeveritare mund të raportohen në nivelin më të madh në nivelin e çdo faturë të paguar ose të përmbledhur/agreguar sipas kategorisë ose institucionit të shpenzimeve.
6. **D-Formati:** A lëshon qeveria grupet e të dhënave në formate të lexueshme nga makina dhe të ripërdorshme? PO/JO Nëse PO, a bëhet përmes: a) një skedari të lexueshëm nga makina ose b) API-ve. Nëse JO, a është a) tekst i moshës së imazhit/tekst i shkruar me dorë apo b) tekst dixhital? (Përfshi listën e të gjitha formateve të disponueshme si dëshmi.) Disa shembuj

|||||

të formateve të lexueshme nga makina dhe të ripërdorshme janë: csv, xls, xlsx, ods, xml, shp, px dhe json. **Vlerësimi për këtë pyetje është si vijon: PO(a) = 1; PO(b) = 1,5; JO(a) = 0; JO(b) = 0,5.**

7. **D-Hapja:** A lëshon qeveria të dhëna të hapura që janë pa pagesë dhe nën një licencë të hapur dhe të pakufizuar? PO/JO (Përfshi referenca për çdo politikë tarifimi dhe licencë të aplikueshme si provë.) Një licencë e hapur duhet të deklarojë qartë se kushdo ka leje për ta ripërdorur atë dhe nuk kufizon se për çfarë mund të ripërdoren të dhënat, më shumë sesa **atribut dhe shpërndarje**. Referojuni përkufizimit të hapur dhe listës së licencave konformuese për një përmbledhje të detajuar të asaj që llogaritet si licencë e hapur.
8. **D-Qasshmëria:** A i lëshon qeveria grupet e të dhënave pa regjistrim të detyrueshëm? PO/JO (Përfshi lidhjet me çdo proces regjistrimi të kërkuar si provë.)
9. **D-Ndërveprimi:** A përdor qeveria identifikues të përbashkët kur mbledh dhe publikon të dhëna? PO/JO (Përfshi referenca për çdo standard të zbatuar si dëshmi. Nëse po, ju lutemi jepni informacion nëse këta identifikues të zakonshëm ndahen me grupe të tjera të dhënash kryesore.)
10. **D-Metadatat:** A siguron qeveria që grupet e të dhënave të përfshijnë metadatat të qëndrueshme, duke përfshirë të paktën një titull përshkruar, burimin e të dhënave, datën e publikimit dhe formatet e disponueshme? PO/JO (Përfshi lidhje me çdo përshkrim ekzistues të meta të dhënave si dëshmi.)
11. **D-Dokumentacioni:** A ofron qeveria dokumentacion të qartë shoqërues për grupet e të dhënave të publikuara me informacion të mjaftueshëm për të kuptuar burimin(et) dhe kufizimet analitike të të dhënave? PO/JO (Përfshi lidhjet me çdo dokumentacion shoqërues si provë.)
12. **D-Shtritja:** A është grupi i të dhënave **i qasshëm në** nivel kombëtar? PO/JO. (Nëse JO, ju lutemi përfshini në shënime zonën gjeografike të mbuluar).

|||||

REZULTATET E VLERËSIMIT

Për të adresuar çështjen e financimit të korrupsionit politik në Kosovë, KDI-ja ka zgjedhur të vlerësojë tetë grupe të dhënash apo burimesh, secila bazuar në 12 tregues. Këto përzgjedhje synojnë të ndihmojnë në identifikimin e rreziqeve të korrupsionit të lidhura me këtë aspekt të angazhimit publik. Po ashtu, këto vlerësime kanë qenë thelbësore në identifikimin e aspekteve të favorshme dhe mangësive në lidhje me transparencën dhe disponueshmërinë e të dhënave nëpër institucione të ndryshme publike. Vlerësimet gjithashtu ekspozojnë një kontrast të dukshëm në shkallën e hapjes që vërehet midis grupeve të të dhënave të ekzaminuara në Kosovë. Ndërsa grupe të dhënash specifike janë lehtësisht të arritshme, për disa të tjera është e nevojshme të veprohet sipas Aktit të Lirisë së Informacionit (FOIA). Për më tepër, disa posedojnë burime të veçanta të të dhënave, ndërsa të tjerëve u mungojnë tërësisht grupet ose burimet e të dhënave.

Vlerësimi e thekson hapjen e të dhënave të prokurimit publik si një ilustrim të dukshëm të praktikave transparente të të dhënave. Kjo demonstron nëpërmjet ofrit të informacionit në kohë dhe pa kosto rreth operacioneve të tij, së bashku me respektimin e formatit të Partneritetit për Qeverisje të Hapur (PQH).

Përderisa ekzistojnë të dhëna publike dhe pa kosto të bazuara në ueb mbi deklaratat e pasurisë dhe regjistrat e biznesit, si Ministria e Tregtisë dhe Industrisë ashtu edhe Agjencia Kosovare për Parandalimin e Korrupsionit nuk i publikojnë grupet e tyre përkatëse të të dhënave.

Në vitin 2018, Ministria e Financave lansoi Portalin e Transparencës me fokus buxhetin dhe shpenzimet e qeverisë. Fatkeqësisht, kjo platformë ka mbetur në harresë që nga viti 2021, duke e bërë atë të papërdorshme si një burim aktual. Tutje, vlerësimi zbulon ekzistencën e burimeve të të dhënave të qasshme dhe pa kosto nga publiku në lidhje me buxhetin publik (në formën e dokumenteve ligjore duke përfshirë tabelat) dhe shpenzimet e qeverisë (raportet financiare). Megjithatë, këto burime të dhënash janë ekskluzivisht të disponueshme në formatin PDF.

Së fundmi, Komisioni Qendror i Zgjedhjeve ka iniciuar publikimin e raporteve financiare të partive politike në ueb faqen e tyre. Megjithatë, këto burime të dhënash paraqiten në formën e imazheve të skanuara, duke i bërë ato mjaft sfiduese për t'u ripërdorur ose analizuar në mënyrë efektive.

Sidoqoftë, dy aktivitetet publike që shfaqin performancën më pak të kënaqshme janë ato që lidhen me regjistrin e zyrtarëve publikë dhe treguesin e të dhënave të votimit. Publikimi më i fundit i regjistrit të zyrtarëve publikë daton në vitin 2018. Gjithashtu, që nga viti 2019, pajisjet elektronike të votimit brenda Kuvendit kanë qenë jofunksionale, duke çuar në mungesën e shënimeve për raportet e deputetëve individualë gjatë këtij intervali.

Më poshtë është një vlerësim i secilit grup të dhënash të vlerësuar dhe/ose burim, bazuar në 12 tregues.

|||||

Grupi i të dhënave	1. Ekziston	2. Të dhënat në format digjital	3. Janë publikuar në kohë	4. Janë të plota	5. Janë të sakta	6. Janë të ripërdorshme
Deklarimi i pasurisë të zyrtarëve publik	Po	Po	Po	Po	Po	Po
Regjistri i bizneseve	Po	Po	Po	Jo	Po	J(b)
Regjistri i zyrtarëve publik	Po	Jo	N/A	N/A	N/A	N/A
Buxheti i qeverisë	Po	Po	Po	Jo	Jo	Jb)
Shpenzimet e qeverisë	Po	Po	Po	Po	Jo	J(b)
Prokurimi publik	Po	Po	Po	Po	Po	P(b)
Raportet financiare të partive politike	Po	Po	Po	Po	Po	J(a)
Transkripti i votave të deputetëve	Jo	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

|||||

|||||

7. Janë të qasshme pa pagesë	8. Janë të qasshme pa pasur nevojë për regjistrim	9. Ndërveprojnë me të dhënat tjera	10. Metadata	11. Përmajnë dokumentacionin dixhital të burimit	12. Janë të qasshme në nivel kom-bëtar	Rezultati i përgjithshëm
Po	Po	Jo	Jo	Jo	Po	8.5
Po	Po	Po	Jo	Jo	Po	8.5
N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	1
Po	Po	Po	Jo	Jo	P	7.5
Po	Po	Po	Jo	Jo	Po	8.5
Po	Po	Po	Jo	Jo	Po	10.5
Po	Po	Jo	Jo	Jo	Po	8
N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0

|||||

REKOMANDIME

Bazuar në gjetjet e kësaj shtrirjeje të të dhënave, më poshtë janë disa nga rekomandimet për veprim nga institucionet përkatëse, të cilat përveç promovimit të transparencës dhe besimit të publikut, janë vendimtare në luftën kundër korrupsionit dhe promovimin e integritetit publik dhe politik:

1. Përmirësimi i qasjes në informacion mbi deklaratat e pasurisë: Për të rritur transparencën, Agjencia Kundër Korrupsionit duhet t'i bëjë publikisht të qasshme të dhënat e deklaratave të pasurisë së zyrtarëve publikë dhe regjistrin e zyrtarëve publikë.
2. Përmirësimi i qasjes në regjistrat e bizneseve: Ndërsa informacioni për kompanitë e regjistruara është i disponueshëm publikisht si faqe interneti, Ministria e Tregtisë dhe Industrisë duhet gjithashtu të sigurojë qasje të hapur në grupet e të dhënave të saj, gjë që do të eliminonte barrierat burokratike dhe vonesat kohore në nxjerrjen e këtij informacioni tashmë publik.
3. Përditësimi dhe mirëmbajtja e platformës së transparencës: Ministria e Financave duhet të sigurojë që platformat e transparencës, siç është Portali i Transparencës, të përditësohen dhe mirëmbahen rregullisht, dhe në vend të të dhënave të grumbulluara për shpenzimet, të ofrojë qasje të hapur në grupet e të dhënave të buxhetit dhe raporteve të shpenzimeve.
4. Përmirësoni disponueshmërinë e raporteve të partive politike: Komisioni Qendror i Zgjedhjeve duhet të angazhohet në krijimin e infrastrukturës digjitale për raportimin e financave politike. Një infrastrukturë e tillë jo vetëm që do të kontribuojë në saktësinë dhe efikasitetin e raportimit, por do të lehtësojë analizën, krahasimin dhe kuptimin e aspekteve financiare të partive politike.
5. Funksionalizimi i pajisjeve elektronike të votimit: Kuvendi i Kosovës duhet të ndërmarrë hapat e nevojshëm për riparimin apo zëvendësimin e pajisjeve elektronike jofunksionale të votimit në Kuvend. Sigurimi i shënimeve të sakta të votimit është thelbësor për ruajtjen e transparencës dhe llogaridhënies në procesin legjislativ.
6. Harmonizimi i grupeve të të dhënave: Zyra e Kryeministrit duhet të angazhohet në ofrimin e udhëzimeve, të vendosë standarde të të dhënave duke përfshirë ndërveprueshmërinë ndërmjet tyre dhe të mbështesë institucionet në përmirësimin e praktikave të tyre të menaxhimit të të dhënave.

FUSNOTAT

Indeksi i Perceptimit të Korrupsionit, Kosovë, 2023 Transparency International

<https://www.transparency.org/en/countries/kosovo>

Njerëzit dhe korrupsioni: Evropa dhe Azia Qendrore, Barometri Global i Korrupsionit 2016

<https://www.transparency.org/en/publications/people-and-corruption-europe-and-central-asia-2016>

Kosova: Liria në botë 2023 Raporti i Vendit, Freedom House

<https://freedomhouse.org/country/kosovo/freedom-world/2023>

Observatori i Agjendës Digjitale të Kosovës 2022, Open Data Kosovo (OJQ)

opendatakosovo.org/wp-content/uploads/2022/07/Kosovo-Country-Report-2022.pdf

Public Pulse XVIII Kosovo, 2020, UNDP

<https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ks/PublicPulse18ENG.pdf>

Anti-corruption digest Kosovo*, , 2019, Këshilli i Evropës

<https://www.coe.int/web/corruption/anti-corruption-digest/kosovo>

Open Data Watch-Open Data Inventory www.OpenDataWatch.com

Qeveria shkeli Ligjin me monopolin në homologimin e veturave, Insajderi

<https://insajderi.com/qeveria-shkeli-ligjin-monopolin-ne-homologimin-e-veturave>

Antikorrupsioni dorëzon kallëzim penal ndaj ambasadorit Martin Berishaj, 2022 Kallxo.com

<https://kallxo.com/lajm/antikorrupsioni-dorezon-kallezim-penal-ndaj-ambasadorit-martin-berishaj>

“Ping-pong” me tenderin 5 milionësh për spitalin në Prizren, 2021 Instituti Demokratik i Kosovës

kdi-kosova.org/wp-content/uploads/2021/06/38-Spitali-Nëna-dhe-fëmiu-në-Prizren-ALB-01.pdf

